

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

III. An entis proprietates recte diuidantur, intres vnitatem scilicet,
veritatem & bonitatem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

veritas aliqua ex parte extrinseca est, vt supra cap. precedenti ostensum manet. Cum etiam quia dignitas odij partim extrinseca esse potest, vti cernere est in non condonatione extrinseca Dei, quæ iuxta probabilem plurimorum sententiam simul cum peccato actuali præterito peccatum habituale, ac dignitatem odij personalem constituit, necnon etiam in peccato Adæ, quod & si posteris extrinsecum sit, supposita tamen transfusione arbitrij posterorum in arbitrium Adæ posteros originaliter malos, odioque dignos denominat: cur igitur dignitas aliqua amoris ex parte extrinseca esse nequeat?

11 Ad secundam probationem oppositam respondeo, sermonem Augustino esse de bono, non prout passio entis est, & in præsentì controuertitur, sed prout cum ente coincidit, cum eoque synonymum est: etenim bonum interdum sumi posse, & solere, vt ab ente ne ratione differat, sed sola voce, & ex oppositis testimoniis liquet, & etiam à simili: quia B. Augustinus tom. 1. lib. 2. soliloquiorum cap. 5. accipit verum pro ente absque vlla vtriusque distinctione etiam rationis in hunc loquendi modum: *verum est id, quod est*: quanquam negari nequit hæc verba aliam interpretationem capere posse, eam videlicet, quam cap. superiori præmisimus. Deinde transeat, sermonem esse Augustino locis adductis de bono, prout est passio entis: inde certè tantum efficitur, bonitatem aliquam transcendentalem enti omnino intrinsecam esse, quod nos vltro largimur, qui tamen si bonitatem sitam in appetibilitate extrinseca rei, partim extrinsecam arbitramur, tamen bonitatem consistentem in appetibilitate intrinseca, & essentiali rei, necnon in eius perfectione omnino intrinsecam volumus. Ad tertiam probationem oppositam respondeo, quantumlibet bonitas aliqua transcendentalis partim intrinseca, partim extrinseca sit; inde tamen perperam colligitur, rem aliquam propriè bonam dici posse per denominationem omnino, & adæquatè extrinsecam, ac desumptam à bonitate prima, quam eiusmodi res referat, & amuletur. Primò quia bonitas transcendentalis est passio, & affectio entis: ac omnis passio, & affectio propriè talis quodammodo intrinseca esse debet, & omnino extrinseca esse nequit: aliàs quod Romæ existit, mei hic existentis passio, & affectio rigorosa dici posset. Deinde eo ipso, quod homo pictus homo sit per denominationem omnino extrinsecam ab homine vero, quem repræsentat; & Medicina sana per denominationem prorsus extrinsecam à sanitate, quam causat; & color etiam sanus per denominationem omnino extrinsecam à sanitate, quam causat: eo, inquam, ipso homo pictus impropriè tantum homo, & Medicina impropriè sana, & color impropriè sanus denominantur: igitur hoc ipso, quod creatura dicatur bona per denominationem extrinsecam à bonitate creatoris, quam imitatur, impropriè tantum bona erit, ac per consequens propriè bona per denominationem omnino, & adæquatè extrinsecam dici non poterit. Præterea nulla res propriè mala per denominationem extrinsecam dici potest: aliàs quidem Deus propriè malus dici posset: haud secus ac bonitas Dei, à qua bona fingitur, simpliciter infinita est.

12 Bonum transcendens intentionale in honestum, vtile, & delectabile dissectatur, cuius diuisionis hæc communior, & verior explicatio est. Quod iudicatur seclusa habitudine ad finem conueniens in

seipso, & eiusmodi in quo voluntas complacere possit, si conuenientia iudicetur ex delectatione, & iucunditate, & vitali quadam quiete, quam parere est aptum, eo ipso bonum delectabile nuncupatur: si verò ex quocumque alio capite, dicitur bonum honestum: id autem quod ex habitu dicitur, & conducentia ad finem aliquem indicatur conueniens, seu appetibile; id, inquam, appellatur bonum vtile. Hinc fit, solum bonum morale non esse bonum honestum, vt immeritò arbitrari sunt Salas lib. 2. tit. 1. disput. 6. num. 23. & Hurtadus disp. 7. Metaphys. 5. Tamen enim bonum morale, seu virtutis opus præcipuè sit bonum honestum; eo, quòd præcipuus virtuti honor debeat, nihilque iuxta ac virtus appeti debeat: ceterum quodcumque bonum tale est, vt seclusa vtilitate, ac delectatione laudari, honore affici, approbari, ac amari possit, & debeat; siue sit physicum, siue morale; & siue sit bonum hominis, siue bonum cuiusvis alterius naturæ, etiam irrationalis, & insensibilis: id bonum honestum appellandum est, vt rectè ex Aristotele 3. Politicor. cap. 4. & Molina part. 1. quæst. 5. docet Raynaudus de disciplina morali dist. 4. quæst. 2. art. 4. num. 190. Rursus hæc tria bona honestum, vtile, ac delectabile variè variare, ac diuidi solent: iis tamen diuisionibus, quæ, cum faciles sint, & apud Authores passim habeantur, impendiò explicandæ non sunt.

C A P V T III.

An entis proprietates rectè diuidantur in tres: vnitatem scilicet, veritatem, & bonitatem?

13 Respondeo affirmatiuè. Primò namque in ternarium illum proprietatum entis numerum coniuerarunt B. Thomas 1. p. q. 5. 11. & 16. P. Suarez to. 1. Metaphys. disp. 3. sect. 2. & reliqui communiter scholastici. Deinde vnitas, veritas, ac bonitas sunt tres proprietates inter se virtualiter, aut ratione distinctæ, cum vnitas diuisionem, veritas intellectum, & bonitas voluntatem connotet; cumque vnitas multitudini, veritas falsitati, & bonitas malitiæ opponatur: at præter eas nullæ aliæ proprietates enti attribui possunt, vt ex dicendis constabit. Rursus quemadmodum natura diuina merito infinitatis suæ omnem perfectionem possibilem formaliter, aut eminenter continet: ita etiam ens vt sic infinitatem quandam habet, qua perfectionem omnem ambit: at natura diuina vt tres personas, sic etiam tres duntaxat proprietates personales sibi vendicat; neque enim proprietates personales à personis distinguuntur, iuxta illud Bernardi de considerat. cap. 8. ibi: *personarum proprietates non aliud, quam personas esse fides catholica confitetur*. Par igitur est, vt ens vt sic tres tantum proprietates sortiatur. Vlteriùs quemadmodum corpus in infinitas partes proportionales diuisibile est: ita etiam ens in infinitas partes subiectiuas diuiduum est: at corpus in trinam tantum dimensionem; nimirum, aut versus longitudinem solam, aut versus latitudinem solam, aut versus lōgitudinem, latitudinem, ac simul profunditatem: igitur etiam ens trina tantum proprietate metiendum est. Tandem numerus ternarius perfectionem quandam, & absolutionem significat: æquum igitur est, vt ens in cōmuni, quod omnem perfectionē in se claudit, proprietates numero tres sibi vèdicet. Consequentiā, ni fallor, dari potest, ac debet. Antecedēs verò ab

ab Aristotele ad initium librorum de celo plurifariam ostenditur. Primò ex disciplina Pythagoreorum, apud quos solemne erat omne, & omnia; siue, quod perinde est, perfectum, & absolutum tribus definiti, siue terminatione significari: videlicet, quia in eo inuenitur ratio principij, medij, & finis, quibus periodis rerum perfectio incipit, progreditur, & consummatur. Secundò ex consuetudine gentium, apud quas numerus ille Deo sacratus erat, & in sacrificijs adhibebatur: quo illud Maronis: *numero Deus impare gaudet*: id est ternario; numerorum enim imparium ternarius primus est. Tertio demum ex communi vsu loquendi: siquidem cum de duobus loquimur, eos ambos, aut vtroque appellamus; cum vero de tribus, tunc primum, *omne*, effertur.

14 Obiicies tamen primò: non est, cur falsitas transcendentalis, passio, seu proprietas entis haud secus ac veritas transcendentalis censenda non sit: siquidem quauis res cognoscibilis est, non tantum verè, verum etiam falsò, & aliter quàm se habet: proprietates igitur entis plures sunt, quàm tres assignatæ; ac proinde diuisio, in qua versamur, curta est, atque insufficientis. Respondeo tamen antecedens esse falsum, falsitatemque nequaquam esse entis proprietatem. Primò, quia repugnantibus creaturis tam intellectu præditis, quàm eo destitutis, adhuc Deus maneret, & in eo euentu omnia attributa entis quoad eorum non solum perfectionem, sed etiam denominationem haberet, absque eo quòd falsitatem transcendentalem haberet, neque enim eam posset sortiri per ordinem ad suum intellectum: quippe qui falli nequit. Secundò à priori: quia omnis essentia proprietates suas innatè appetit: nulla res falsò cognosci posse innatè appetit, nullius ergo rei, atque adeò neque entis vt sic, proprietas esse potest falsitas transcendentalis. Obiicies secundò: nulla est ratio, cur malum etiam non sit proprietas entis: cum omne ens absolute, vel respectiue malum sit; ac ne Deus quidem huiusmodi malitiæ expers sit, cumque, quàm bonus est diligentibus se, tam malum esse se offendentibus mali experiantur. Atqui malum non est bonum, vt patet: non item perinde est, atque verum, & vnum: ergo, &c. Respondeo: ideo malum non est passio entis, quia non recipitur cum ente: nec enim omne ens est malum, nec omne malum est ens. Posterius suadetur: quia priuationes, & non entia mala sunt iuxta illud Ecclesiastes 11. *Bona & mala, vita & mors, paupertas & honestas à Deo sunt*. Prius etiam perspicuum est: quia Deus est ens, cum tamen malus non sit, sed summè bonus: quòd autem alteri malus, seu disconueniens sit peccatori nempe, quem seuerè castigat; nihil aliud est, quàm esse secundum quid malum, & simpliciter ac propriè non malum, sed bonum: in peccatoris enim

vindicta, sicubi alias, Dei infinita bonitas omnis malitiæ simpliciter expers mirum in modum elucet. Præterquam quòd deficiente creaturarum possibilitate ne hanc malitiam respectiuam Deus haberet: cum tamen in eo euentu ens esset, & nihil entis proprium à se alienum putaret.

15 Obiicies tertio: identitas rei cuiusvis secum ipsa est proprietas entis: & tamen est vnitatis, veritatis, aut bonitatis: quæ ergo fit in hæc tria membra proprietatum entis diuisio, est insufficientis, ac inadæquata. Respondeo, tamen identitas rei cuiuslibet secum ipsa non fit idem, ac veritas vt sic, vt tractatu secundo huius libri ostensum est: at iuxta dicta ibidem, eam nullatenus differe ab vnitatis Metaphysicæ: hæc enim quid esse potest, quàm vnitatis per identitatem: identitas igitur è conuerso erit idem, atque vnitatis Metaphysicæ. Inde fit, diuisionem proprietatum entis adæquatam esse, vt identitas concedatur esse proprietatis entis; eo nimirum quòd illa sit, sin minus vnitatis vt sic, at saltem aliqua eius species: quare vulgari proprietatum entis veluti triangulum non erit, sed eius intra fines cohibetur. Obiicies quartò: distinctio entis ab omni non ipso, est proprietas entis: nihilominus haud est aliqua trium, quas memorauimus, & quæ communiter solent assignari: ergo, &c. Respondeo distinctionem entis ab omni non ipso esse formalissimè veritatem eius transcendentalem, non intentionalem, at certè physicam: quare licet præfata distinctio, sit entis proprietas, non tamen alia à tribus, de quibus est disputatio. Obiicies denique quinto, non esse, cur similitudo, & dissimilitudo, æqualitas, & inæqualitas saltem in acta primo sumptæ inter proprietates entis connumerandæ non sint; cum nullum ens alteri alicui simile, vel dissimile; æquale, vel inæquale non sit, aut esse non possit. At præfate relationes reales ex conceptibus suis distinctæ sunt ab vnitatis, veritatis, & bonitatis: igitur etiam ex hoc capite reicienda est trimembris, ac vulgata diuisio proprietatum entis. Respondeo negato antecedenti: in primis, quia natura diuina deficiente creaturarum possibilitate, ens esset, & proprietates entis haberet, cum tamen in eo essentia relationes illas reales non subiret, nec enim esset aliud quidpiam, ad quod eas dicere posset: nulla autem relatio realis esse potest, nisi ad aliud realiter: quare eiusmodi relationes referri, aut numerari non debent inter entis vt sic proprietates, atque attributa. Secundò, quia similitudo, & æqualitas in vnitatis quantitatibus, aut qualitatis; & dissimilitudo, & inæqualitas in alterutrius distinctione fundatur: vnde harum relationum alia ad attributum vnitatis, alia verò ad attributum distinctionis, seu veritatis reuocantur; sicut ad diuisionis in controuersia positæ sufficientiam sufficit.